

հրամայում է հեռացնել նրան այդ պաշտոնից և խալտառակել հասարակութ-
յան առաջ, սակայն կասկածից դուրս է, որ ազգակցութունը ապացույց-
վելու դեպքում օրենքը իրավաբ. էր տալիս վերցնելու զիմմի ուսյաթի ու-
նեցվածքը և ամբողջությամբ տալու նրա մանմեզական ազգականին: Շեյխ-
ուլ-խալամը պատմվում է ոչ թե նրա համար, որ այդպիսի որոշում էր ըն-
դունել, այլ նրա համար, որ կեղծել էր իրականութունը, և օտար մարդուն
հայտարարել որպես հիշյալ կախիկապոսի ազգականը:

Մանմեզականութուն ընդունող հայերի ժառանգական իրավունքները
ամբողջապես տեսակետից չափազանց հատկանշական է 17-րդ դարի 20-ա-
կան թվականներին, հավանաբար Երևանի Շարի կողմից հրապարակված
ֆեթվան, որտեղ չորս առանձին հարցումներն՝ Շարի որոշակի պատասխան-
ներ է տալիս: Մանթիանանք այդ հարցերի և նրանց պատասխանների հետ:

Առաջին հարց. «Իմաստուն կրոնավորներն ու շիա դավանանքի գի-
տունները, — որոնց խոսքը թող հավիտյանս ապրի աշխարհում, — թնչ են
հրամայում հեռեկալ հարցի մասին, եթե Մեհրիկուլի անունով նոր մու-
սուլման դարձած մեկը մահանա և ունենա մեկ որդի Շահնազար անունով
նույնպես մուսուլման, ինչպես նաև Ջաֆարիա անունով մուսուլման որ-
դուց երկու թոռներ՝ Մարիամ և Ֆաթմա անուններով, այս դեպքում հեն-
վելով այն սկզբունքի վրա, որ «բոլոր մերձավորները արգելում են հեռա-
վորներին», հիշյալ Մեհրիկուլի թողած ժառանգութունը, անհրաժեշտ բո-
որ մասնանումները կատարելուց հետո, արդյոք ամբողջությամբ պատկա-
նում է վերոհիշյալ Շահնազարին, թե ոչ: Պարզեցեք»:

Շեյխ-ուլ-խալամը պատասխանում է՝ «Այո, պատկանում է Շահնազա-
րին» և կնքում:

Երկրորդ հարց. «Իմաստուն մարդիկ, — որոնց խոսքը թող հավիտյանս
ապրի ազնիվ մարդկանց շրջանում, — նմանապես թող հայտնեն իրենց
խոսքը հեռեկալ հարցի մասին, եթե Բարա անունով մի զիմմի վախճան-
վի և ունենա երկու մուսուլման եղբոր որդիներ և մի անհավատ եղբայր
և եղբոր որդիներ, այս դեպքում անհավատները զրկվում են զիմմիի ժա-
ռանգութունից, թե ոչ: Պարզեցեք»:

Շեյխ-ուլ-խալամը պատասխանում է՝ «Այո, երբ կա մուսուլման ժա-
ռանգ, անհավատը ժառանգութունից զրկվում է» (կնիք):

Երրորդ հարց. «Նույնպես թող հայտնեն իրենց խոսքը հեռեկալ հարցի
մասին, եթե նախ քան հիշյալ զիմմիի ժառանգութունը նրա մուսուլման
եղբոր որդիների միջև բաժանվելը, վերոհիշյալ զիմմի եղբայրը, որը նա-
խապես զիմմի էր, մուսուլման գառնա և քանի որ որպես ժառանգորդ նա
ավելի մերձավոր է քան մյուս եղբոր որդիները, այս դեպքում արդյոք եղ-
բոր որդիները զրկվում են ժառանգութունից և ժառանգութունը ամբող-
ջապես պատկանում է միակ եղբորը, թե ոչ: Պարզեցեք»:

Շեյխ-ուլ-խալամը պատասխանում է՝ «Այո, այդպես է լինում և ժա-
ռանգութունը պատկանում է ամենամերձավոր ժառանգորդին» (կնիք):

Չորրորդ հարց. «Նույնպես թող հայտնեն իրենց խոսքը հեռեկալ հար-
ցի մասին, եթե երբեք հիշյալ եղբայրը, որ իր զիմմի եղբոր միակ ժա-
ռանգորդն է, վախճանվի և ունենա մեկ որդի, որը վերոհիշյալ Շահնազարն
է, և հիշյալ թոռները, և այս դեպքում, երբ Շահնազարը, որ այսպիսով
միակ ժառանգորդն էր դարձել և իրավունք ուներ ամբողջ ժառանգութունը